

30.12.2019. URL: https://www.ituc-csi.org/ukraine-draftlaw?fbclid=IwAR39sA7INCt_GSXA7cZT0eyfY9YgYs5cpExkA2nNNp61oaB3gthgofOqrY&lang=en#.X_gn2aQ7TekQ.facebook

5. Костриця В.І., Бурлай Т.В. Дисбаланси і дивергенція у сфері зайнятості: підходи ЄС та України до їх подолання // Український соціум. — 2020. — №1. — С. 83—109. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2020.01.083>

6. Проект Закону «Про працю». Реєстраційний № 2708 від 28.12.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67833

7. Уряд на платформі Центру економічного відновлення опублікував «Національну економічну стратегію 2030». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3131102-kabmin-opublikuvav-nacionalnu-ekonomichnu-strategiu-do-2030-roku.html>

8. Вектори економічного розвитку до 2030 URL: https://nes2030.org.ua/?fbclid=IwAR2n7HwFWa2nptw7aID__If6j8neTGLRaMJOXyV1OQcmCf34NHsjAXiw9YM#rec245890384

УДК 338.1:331.5(477)

Перегудова Т. В.

старший науковий співробітник відділу
соціально-економічних проблем праці,

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»
м. Київ, Україна

ІНКЛЮЗИВНА ПОЛІТИКА ЯК НАПРЯМ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ

Дослідження національних тенденцій ринку праці [2; 3] дозволяє зробити такі висновки: характерними ознаками є стагнація та трудова вичерпність; економічне зростання не сприяє масштабному створенню робочих місць, а розрив між ростом ВВП і зайнятістю збільшується протягом років. Окрім послабленого зв'язку між економічним ростом і рівнем зайнятості, важливо вказати на той факт, що в умовах економічної кризи попит на працю є еластичнішим, а в умовах економічного підйому еластичність є незначною. Тобто, кожний процентний пункт зменшення ВВП супроводжується зниженням рівня зайнятості приблизно на

0,7 %, відбувається масштабне скорочення зайнятості населення. У той час як подальший ріст економіки не призводить до масштабного підвищення рівня зайнятості.

Уповільнення темпів економічного зростання, негативні тенденції зміни продуктивності праці та реальної заробітної плати [1], збільшення диференціації доходів призводить до нерівності та послаблення соціальної захищеності, що викликано не тільки нездатністю ринкових механізмів забезпечити справедливий перерозподіл ресурсів та доходів, а й слабкою дією державних інститутів. Подальше ігнорування цих проблем і штучне рішення деяких із них тільки посилює пастку соціально-трудової ексклюзії та спотворює національну соціальну політику, що обмежує інклюзивний економічний розвиток. Означене потребує наукових розробок щодо пошуку моделі стійкого розвитку, спрямованої на мінімізацію екстрактивних ризиків і посилення залучення населення до суспільно-корисної діяльності, що й обумовило в науковому, політичному та бізнес-середовищі активне обговорення концепції інклюзивного розвитку, на що наголошують світові організації, уряди розвинених країн світу та провідні вчені, які порушують питання інклюзивного розвитку для забезпечення сталого зростання економіки з другої половини двадцятого століття.

Посилення дискусій стосовно того, що економічне зростання не є абсолютним рушієм соціально-економічного розвитку та покращення добробуту населення, призвело до формування певної платформи концептуального розуміння інклюзивного розвитку. Відповідно до основних ідей, які обговорюються, пріоритети економічної політики мають бути переорієнтовано на ефективніші механізми протидії незахищеності та нерівності, що є характерним для сучасного суспільства. Основною метою економічного розвитку має стати такий прогрес, який супроводжується ростом доходів населення з одночасним збільшенням економічних можливостей, рівня захищеності та якості життя. Тому подальші наукові дослідження мають спиратися не стільки на відслідковування значення ВВП, скільки на показники інклюзивного зростання, низькі значення за яким говорять про наявність інституційних та інфраструктурних проблем, недостатність у диверсифікації економіки та загроз для інвестиційного клімату [4].

У системі заходів прискорення темпів економічного розвитку необхідним є збільшення участі населення у робочій силі, що відповідає інклюзивним стратегіям економічного розвитку розвинених країн світу. У підсумковому звіті «Inclusive Growth Commission Making our Economy Work for Everyone» розгляда-

ються докази політики залучення громадян. Цей звіт визначив рекомендації щодо досягнення інклюзивного зростання. Розвинені країни розробляють стратегії інклюзивного зростання, які на відміну від інших економічних стратегій виходять за межі ВВП та орієнтуються на інвестування в соціальну інфраструктуру, яку розглядають як невід’ємний рушій зростання, коли якомога більше людей можуть вийти з пастки бідності та отримувати користь від зростання [8]. Поділяючи та адаптуючи принципи інклюзивного зростання до національних особливостей соціально-економічного розвитку України, слід наголосити на тому, що економічна та соціальна політика мають стати інтегрованими системами і взаємно доповнювати одна одну.

Формуються стратегічні програми інклюзивного росту в усіх розвинених країнах світу. Наприклад, «The US economy: An agenda for inclusive growth» у США [9]. Відповідно до «Inclusive Growth — an Agenda for Germany Five action areas for a new growth strategy» цілями інклюзивного зростання стали: поліпшення якості та захисту соціального капіталу на локальному рівні; збільшення участі населення на ринку праці; сприяння створенню багатства, підприємницькій діяльності та інноваціям [7]. Розглядають розвиток інклюзії як ключовий політичний пріоритет у Канаді [6].

Огляд стратегій і наукової літератури з даного питання показав спрямованість досліджень на зменшення бар’єрів соціально-трудової інклюзії; на визначення нормативно-правових, економічних, соціальних і політичних причин необхідності удосконалення інститутів задля інклюзивного економічного розвитку.

Однією з актуальних проблем для України є підвищення рівня зайнятості та збільшення чисельності зайнятого населення для забезпечення інклюзивного економічного розвитку.

Серед 74 країн Україна посіла 49 місце (3,42) і характеризується низхідною тенденцією за динамікою розвитку, втративши 6,8 % оцінки [5].

Забезпечення повної та продуктивної зайнятості та в умовах послаблення дії чинників економічного характеру та посилення дії чинників інституційного характеру, потребує на узгодження політики державного регулювання економічного розвитку в Україні шляхом розвитку інклюзивних інститутів. У даному разі слід звернути увагу й урахувати в політиці макроекономічного зростання та зайнятості населення України стратегію економічного зростання, яка обумовлена розширенням зайнятості (employment-led growth, population-led growth) (Sachs, 2004) і

сутністю якої є стимулювання державою зайнятості населення за допомогою створення робочих місць. Країнами, що вибрали дану стратегію, є Індія та Китай [10]. Збільшення участі громадян у суспільно-корисній діяльності шляхом формування системи стимулювання інтеграції та реінтеграції на формальний ринок праці та створення умов реалізації трудового потенціалу з формуванням стійкої норми соціально-трудова відносин на засадах гідної праці, сприятиме інклюзивному соціально-економічному розвитку.

Список літератури

1. Огляд ринку праці. Міністерство економічного розвитку. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=ec35ad2c-c1d3-4e64-806d-341566bdfb68&tag=OgliadRinkuPratsi>
2. Перегудова Т.В. Інституційні особливості еластичності зайнятості в Україні: тренди та детермінанти. Економіка України. 2020. № 9. С. 80—92. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.09.080>
3. Перегудова Т.В. Криза національного ринку праці: стагнація та трудова вичерпність // Дзеркало тижня. — Випуск №32 (428), субота, 31 серпня — 6 вересня 2019. / Видавець «ЗН УА» — 16 с. — С. 8.
4. Индекс инклюзивного развития: Будущее оценки потенциала страновых экономик. URL: <https://www.avcadvisory.ru/blog/index-inklyuzivnogo-razvitiya-budushhee-otsenki-potentsiala-stranovykh-ekonomik>
5. Индекс инклюзивного развития Украины. URL: <https://biz.censor.net.ua/columns/3051027/index-inklyuzivnogo-razvitiya-ukrainy>
6. Drummond, D. Capeluck E., and Calver, M. (2015). The Key Challenge for Canadian Public Policy: Generating Inclusive and Sustainable Economic Growth // CSLS Research Report, 11, September. URL: <http://www.csls.ca/reports/csls2015-11.pdf>
7. Inclusive Growth — an Agenda for Germany. Five action areas for a new growth strategy. URL: https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/BSt/Publikationen/GrauePublikationen/BSt_Broschuere_anAgenda_for_Germany_ENG_web.pdf
8. Inclusive Growth Commission Making our Economy Work for Everyone / Stephanie Flanders, Giles Andrews, Henry Overman, Indy Johar, Julia Unwin, Naomi Eisenstadt, Richard Reeves, Rob Whiteman, Sir John Rose, Ben Lucas, Charlotte Alldritt. — 53 p. URL: https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/reports/rsa_inclusive-growth-commission-final-report-march-2017.pdf
9. Manyika, J., Pinkus, G., Ramaswamy, S. Woetzel, J., Nyquist, S., and Sohoni, A. (2016). The US economy: An agenda for inclusive growth // Briefing paper, November, McKinsey Global Institute. URL:

[https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured %20insights/Employment %20and %20 Growth/Can %20the %20US %20economy %20return %20to %20dynamic %20and %20inclusive %20growth/MGI-US-Economic-Agenda-Briefing-paper-November-2016.ashx](https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/Employment%20and%20Growth/Can%20the%20US%20economy%20return%20to%20dynamic%20and%20inclusive%20growth/MGI-US-Economic-Agenda-Briefing-paper-November-2016.ashx)

10. Sachs I. (2004). Inclusive development and decent work for all. International Labour Review, Vol. 143, No. 1-2, pp. 161-184.

УДК 331.5.024.54

Петюх В. М.

к.е.н., професор кафедри управління
персоналом та економіки праці,
м. Київ, Україна

Щетініна Л. В.

доцент кафедри управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

СТАТУС ЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПРОТИРІЧЧЯ

Стан зайнятості населення є одним з головним індикаторів розвитку будь-якої країни. Тому в програмах соціально-економічного розвитку, як правило, встановлюються бажані нормативи зайнятості населення. Наприклад, згідно зі стратегією розвитку країн Європейського Союзу, загальний рівень зайнятості населення вікової категорії від 20 до 64 років мав сягнути 75 % до 2020 року [2]. Подібна стратегія є бажаною і для України. Проте, на наш погляд, є спроба підвищити рівень зайнятості населення України штучним шляхом, не завдяки збільшенню чисельності зайнятих у реальному секторі економіки, а через віднесення до зайнятого населення осіб, які лише умовно можна віднести до зайнятих. Так, згідно із Законом України «Про зайнятості населення» [1], прийнятому в 2013 році, до категорій зайнятого населення додатково були віднесені:

— непрацюючі працездатні особи, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, особою з інвалідністю І групи